

Instytut Badawczy Leśnictwa, Sękocin Stary, ul. Braci Leśnej 3, 05-090 Raszyn
e-mail: zin@ibles.waw.pl www.ibles.pl

Nowe sektory działalności lasów federalnych Austrii

„Osiągnęliśmy w ubiegłym roku nasz najlepszy wynik gospodarczy od założenia firmy w 1997 r.” – powiedział w maju b.r. Georg Erlacher, rzecznik zarządu Austriackich Lasów Federalnych SA. Łączna wartość świadczeń wymienionego koncernu wzrosła do poziomu 237 mln € (w 2011 r. - 226 mln €), podobnie jak zysk przed opodatkowaniem i oprocentowaniem, który w roku sprawozdawczym (2012 r.) osiągnął 36 mln €, a więc wyraźnie więcej niż rok wcześniej (25,4 mln €). Na rekordowym poziomie uplasował się wskaźnik rentowności sprzedaży (niem. EBIT-Marge), który wyniósł 15,9%. Wynik podstawowej działalności gospodarczej (niem. EGT) w wysokości 18,6 mln € był nieco mniejszy niż w 2011 r. (20,5 mln €). Etat pozyskania w wysokości 1,5 mln m³ (8,5% ogólnego pozyskania w Austrii) został utrzymany na planowanym poziomie. Przeciętna cena sprzedaży 1 m³ drewna wyniosła 76,8 € (73,8 €/m³ w 2011 r.), podczas gdy koszty pozyskania drewna osiągnęły 25,6 €/m³ (24,8 €/m³ w 2011 r.). Udział sprzedaży drewna w ogólnej wartości obrotów wyniósł 71,9% (170,3 mln €) ogólnej wartości jej obrotów. Ceny drewna pozostały przy tym na dobrym i stabilnym poziomie.

Dla Spółki niezwykle duże znaczenie mają oczekiwania głównych klientów. Uruchomiona przed rokiem nowa internetowa platforma aukcyjna drewna zaowocowała spełnieniem oczekiwań Lasów Federalnych na otwarcie nowego kanału sprzedaży, szczególnie specjalnych sortymentów. 130 zainteresowanych przedsiębiorstw z kraju i zagranicy uczestniczy już w tym przedsięwzięciu. Zatrudnienie w Austriackich Lasach Federalnych wyniosło ogółem 1155 pracowników, w tym umysłowych 558, podczas gdy ogólna powierzchnia gruntów zarządzanych przez Spółkę wyniosła 861 tys. ha, w tym lasów - 517 tys. ha.

W podsumowaniu działalności należy również wspomnieć o łowiectwie, którego ogólna wartość obrotu wyniosła 18,2 mln €, tj. o 3,1% więcej niż w 2011 r. Ponad 11 mln € Federalne Lasy Austrii zainwestowały w założenie nowych upraw, pielęgnację młodników oraz ochronę zwierzyny. Na zalesienia przeznaczono ponad 3 mln sadzonek o wartości 3,2 mln €, głównie świerka i modrzewia. Od 1997 r. Federalne Lasy Austrii przekazały do budżetu federalnego łącznie ponad

340 mln €, z tego opłata za użytkowanie gruntów leśnych wyniosła 166 mln €, dywidenda - 159 mln €, a podatek dochodowy - 17 mln €. W 2012 r. odpowiednie opłaty osiągnęły następujące wielkości: wpłata do budżetu ogółem 11,5 mln €, z tego 7,2 mln stanowił podatek dochodowy, a 4,3 mln € opłata za użytkowanie gruntów leśnych. Za 2012 rok nie będzie natomiast wypłacona dywidenda.

Na podstawie wyników pierwszego kwartału w 2013 r. można oczekiwać wzrostu wyników ekonomicznych firmy. Wymagać to jednak będzie stabilnego rynku drewna, obniżenia kosztów oraz dalszego rozwoju techniki leśnej. Osobnym, nieleśnym źródłem dochodów Austriackich Lasów Federalnych jest gospodarka nieruchomościami. W 2012 r. przychody z tego tytułu wyniosły 38 mln €, czyli 7% przychodów ogółem. Od jej uruchomienia dochody te wzrosły aż trzykrotnie. Największy ich przyrost miał miejsce w mieszkaniowym budownictwie socjalnym oraz w budownictwie związanym z działalnością gospodarczą. W ostatnich 5 latach przychody z tego tytułu zwiększyły się o 70%. O 30% wzrosła z kolei wartość świadczeń gospodarki leśnej w dziedzinie energii odnawialnej oraz w zakresie świadczenia usług leśnych dla osób trzecich, w tym zwłaszcza na poziomie gmin. W chwili obecnej Lasy Federalne gospodarują na 13 tys. ha lasów prywatnych. W ostatnich latach wyraźnie wzrosło zapotrzebowanie na doradztwo leśne dla lasów prywatnych, ale także na usługi leśne wykonywane dla prywatnych właścicieli lasu. Do działalności Lasów Federalnych należy również realizacja licznych projektów technicznych na terenach leśnych, takich jak: budowa tras narciarskich, dróg na terenach leśnych oraz górskich tras rowerowych. Wreszcie działalność omawianych lasów obejmuje także przedsięwzięcia związane z udostępnianiem interesujących obiektów przyrodniczych.

Źródło: *Forstzeitung* 06/2013

A.K.

Białoruskie sadzonki na eksport

Białoruś jest gotowa eksportować nawet 40 mln sadzonek rocznie do zainteresowanych nimi członków Wspólnoty Niepodległych Państw (WNP). Największym zagranicznym odbiorcą białoruskiego materiału sadzeniowego jest Rosja. Obecnie prowadzone są

rozmowy na temat jesiennego zakupu 20 mln sadzonek do tego kraju. Dla Rosji zakup taki jest, ze względu na koszty, bardziej opłacalny niż własna produkcja.

Obecnie w skład WNP oprócz Rosji i Białorusi, wchodzi: Kazachstan, Kirgistan, Mołdawia, Turkmenistan, Tadżykistan, Armenia i Azerbejdżan, a Uzbekistan i Ukraina mają status członka stowarzyszonego.

Źródło: <http://www.mlh.by/ru/>

W.G.

Bioekonomia – wyzwania i szanse dla leśnictwa

Pierwszy zarys koncepcji bioekonomii powstał w latach 2000-2005 w Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD). Przyjęta przez szefów rządów krajów członkowskich OECD Strategia Lizbońska określiła 10-letni program rozwoju konkurencyjnej, wspartej przez naukę przestrzeni gospodarczej świata. W ramach niemieckiej prezydencji UE w 2007 r. Federalne Ministerstwo Edukacji i Badań (BMBWF) zainicjowało koncepcję zintegrowanej strategii bioekonomii, a w 2010 r. rząd federalny przyjął narodową strategię badań pod nazwą „Bioekonomia” z łącznym budżetem 2,3 mld € na 6 lat.

Rada „Bioekonomii” określiła następująco istotę tej nowej strategii: bioekonomia obejmuje wszystkie sektory gospodarcze, które produkują i przerabiają surowce biologiczne; ich działalność powinna się skupić m.in. na rozwoju nowych produktów i metod produkcji, zwiększających efektywność wykorzystania surowców, poczynając od produkcji biomasy w rolnictwie i leśnictwie, a kończąc na produktach finalnych gospodarki żywnościowej, przemysłu i gospodarki energetycznej.

Nanoceluloza

Nowe możliwości wykorzystania surowca drzewnego tkwią w nanotechnologiach (jeden nanometr to około jedna osiemdziesiątą milionowa grubość włosa) i dotyczą m.in. nanocelulozy zawartej w drewnie. Badania w tym zakresie od kilku lat prowadzi Uniwersytet we Freiburgu. Obejmują one również wykorzystanie odpadów z drewna, w tym termicznych właściwości kory w budownictwie. Z kolei przy produkcji celulozy powstają odpady, z których wytwarzane są tworzywa twarde jak stal. Z nanocelulozy produkowane są kleje o nadzwyczajnej wytrzymałości. Wreszcie należy także zwrócić uwagę na produkcję (przy użyciu procesu pirolizy) termoplastycznych materiałów, które przy niskich temperaturach stają się twarde, a przy wysokich - miękkie. Prof. Laborie z Uniwersytetu we Freiburgu jest przekonana, że zastosowanie nanotechnologii w leśnictwie i drzewnictwie przyniesie sukces gospodarczy.

Biorafinerie

Poniższe informacje dotyczą osiągnięć Parku Chemii w Leuna (Niemcy). Produkty przemysłu chemicznego pochodzenia organicznego, znane jako lignoceluloza, przedstawiają nową wartość dodaną. W okresie 2007-2009 Federalne Ministerstwo Rolnictwa (nazwa skrócona) wspierało pierwszą fazę budowy biorafinerii lignocelulozy w celu zapewnienia trwałego rozwoju przerobu rodzimego drewna liściastego buka i topoli. W drugiej fazie projektu zoptymalizowano w Parku pilotażowe rozwiązania do

produkcji poszczególnych frakcji celulozy i ligniny. Obecnie testowana jest trzecia faza projektu, a w jej produkcji cukru do przemysłowej fermentacji. Sprawdzony również zostanie model biorafinerii lignocelulozy o wydajności 400 000 t/rok.

Powyższe informacje, rzecz jasna, nie wyczerpują wszystkich przewidywanych w przywołanym artykule kierunków rozwoju bioekonomii leśnictwa i drzewnictwa.

Źródło: Bernd-Günter Encke: *Vision Bioökonomie*.

A.K.

Las Turyński w przebudowie

Minister Środowiska kraju związkowego Turyngii (Niemcy), Jürgen Reinholz, podczas konferencji w Suhl 23 sierpnia b. r., zaprosił wszystkie zainteresowane strony do współpracy w procesie przebudowy drzewostanów świerkowych w Lesie Turyńskim. Celem tego długoterminowego przedsięwzięcia jest wyhodowanie dobrze dostosowanych do siedliska, bogatych gatunkowo i stabilnych lasów mieszanych, które będą dobrze wypełniać funkcje gospodarcze, ekologiczne i społeczne. Na konferencję zaproszono przedstawicieli gmin i wspólnot leśnych.

Przez kolejne 10 lat na obszarze Lasu Turyńskiego będą testowane warianty przebudowy, uwzględniające różne metody hodowli lasu, gospodarki łowieckiej i techniki leśnej. Wypracowane wzorce będą przykładem do naśladowania dla innych rejonów Turyngii, zwłaszcza dla obszarów górskich. Planuje się posadzenie 1,5 mln drzewek. Łączna kwota przeznaczona na ten cel przez Urząd Leśny Turyngii wynosi 7,5 mln €.

Region Lasu Turyńskiego ma dla Turyngii duże znaczenie jako obiekt turystyczny. W średnich i wyższych położeniach górskich dominują lite drzewostany świerkowe posadzone w latach 40. tych i 50. tych XX wieku, podatne na uszkodzenia od śniegu i wiatru oraz na gradacje korników. Drzewostany te noszą też ślady uszkodzeń od zwierzyny.

Turyński rząd podjął się zadania przebudowy lasów już w 1993 roku. Od tego czasu przebudowano lasy landowe na obszarze 8000 ha oraz lasy prywatne i korporacyjne na obszarze 6000 ha. Właściciele lasów otrzymali na ten cel dotacje w łącznej wysokości 20 mln €. Umowa koalicyjna partii rządzących w Turyngii, podpisana w 2009 roku, przewiduje przebudowę 100 000 ha lasu, motywując to przystosowaniem do zmian klimatu. Dla realizacji tego zadania powołano specjalną rządową agencję „Las Turyński”.

Źródło: <http://www.forstpraxis.de/thueringer-wald-gemeinsam-fit-fuer-die-zukunft-machen>

T. Z.

Obce gatunki saproksylicznych chrząszczy w Europie

W ostatnich latach obserwuje się coraz częstsze wnikanie do Europy obcych gatunków owadów z odległych regionów geograficznych – Azji, Ameryki Północnej

i Australii. Przemieszczaniu się gatunków obcych sprzyja wzrost liczby mieszkańców Ziemi, nasilająca się turystyka i rozwój handlu. W miejscu zawleczenia obce gatunki mogą stanowić konkurencję pokarmową, siedliskową i rozrodczą dla rodzimych gatunków i przyczynić się do ich wymierania. Wreszcie, mogą powodować ogromne straty gospodarcze i przyrodnicze oraz być nosicielami groźnych pasożytów.

Można wyróżnić trzy rodzaje introdukcji: (a) przypadkowe, niezamierzone, (b) introdukcje w celach handlowych lub hodowlanych, które zakończyły się ucieczką gatunku lub (c) zamierzone, rzadko spotykane. Trzeba dodać, że obserwowany stały wzrost średniej rocznej temperatury może spowodować wkroczenie do naszego kraju gatunków wymagających klimatu cieplejszego, które dotąd opanowały tylko południe Europy. Największe potencjalne zagrożenie dla polskiej gospodarki i leśnictwa stwarzają gatunki *Anpophora glabripennis* i *A. chinensis*, należące do rodziny kózkowatych.

Publikacja, którą rekomendujemy polskiemu czytelnikowi, zawiera informacje o zawleczeniu do Europy (Francja) kolejnego obcego gatunku chrząszcza – kózki *Semanotus sinoauster* Gressitt (dawniej traktowana jako podgatunek *S. bifasciatus*). Pierwszy raz jej występowanie zostało stwierdzone w 2010 r. w meblach sprowadzonych z Chin. Znalaziono je niedawno również w Wielkiej Brytanii i Australii, w materiałach importowanych z Hongkongu. Kózka występuje w południowo-wschodniej Azji, gdzie rozwija się na gatunkach *Cunninghamia lanceolata*, *Cryptomeria fortunei* (Taxodiaceae), *Pinus* sp. (Pinaceae) i *Fokienia hodginsii* (Cupressaceae), powodując zamieranie osłabionych drzew oraz uszkadzając drewno. Nie wszystkie rośliny żywicielskie zostały dobrze poznane. Generacja prawdopodobnie jest 1-roczna. Autorzy publikacji wyrażają obawę, że chrząszcz ten może stać się kolejnym gatunkiem inwazyjnym, zagrażającym naszej przyrodzie i gospodarce. Nie wykluczają bowiem jego przystosowania się do rodzimych, europejskich gatunków roślin żywicielskich.

Źródło: *Cocquempot C., Gattus J-C. 2013. Première interception en France de Semanotus sinoauster Gressitt, 1951 (Coleoptera Cerambycidae Cerambycinae Callidiini). L'Entomologiste, 69, 4: 193-195.*

J.M.G.

Honda sadii drzewa

Koncern Honda, poprzez specjalny fundusz (TreeFund) wspiera nasadzenia drzew w Nowej Zelandii. Od 2004 roku w ramach tego wsparcia posadzono tam przeszło 540 000 drzew rodzimych gatunków. Jednym z przykładowych beneficjentów programu jest Cue Haven, właściciel terenu po gospodarstwie rolnym, który wraz ze współnikiem postanowił przywrócić swoją własność do stanu naturalnego. Pracownicy Honda New Zealand, klienci filii koncernu i ich rodziny na czele z ambasadorem Hondy często zakładają gumowce, chwytają za łopaty i sadzą różne rodzime gatunki, takie jak np. kordylinę australijską. Liczba posadzonych drzew ma związek z liczbą sprzedanych przez Honda New Zealand aut. Koncern dostarczył niedawno 5 nowych pojazdów

hybrydowych na potrzeby tamtejszych służb leśnych. Dyrektor marketingowy Honda New Zealand, Graeme Meyer zapewnia, że koncern myśli o środowisku naturalnym już na etapie projektowania samochodów, poprzez stosowanie technologii hybrydowych i redukcję zapotrzebowania na paliwo. "Utrata naturalnych zasobów środowiska to duży problem, a nasz fundusz jest jednym z narzędzi radzenia sobie z nim - dodaje Meyer.

Emisja gazów cieplarnianych pochodzących z transportu stanowi 20% całkowitej ich emisji w Nowej Zelandii. Zgodnie z danymi programu "Sustainable Business Network's Carbon 4 Good", posadzenie pięciu rodzimych drzew na rok może zrównoważyć emisję jednej tony dwutlenku węgla. Średniej wielkości samochód rodzinny zasilany benzyną, pokonując w roku 15 000 km, emituje ponad 3,5 tony CO₂. Tych samych rozmiarów pojazd zasilany olejem napędowym jest w stanie w tym czasie wyprodukować prawie o tonę mniej tego gazu. Hybryda, wspomagana energią elektryczną, emituje rocznie ok 1,7 tony CO₂. Wynika z tego, że aby zrównoważyć emisję CO₂ z rocznej jazdy średniej wielkości samochodem zasilanym benzyną, należy posadzić 18 drzew.

Źródło: www.timberbiz.com.au

B.K

Bawaria – ochrona poprzez użytkowanie

Wyraźny sprzeciw wobec wyłączenia powierzchni leśnej z użytkowania oraz wsparcie dla organizacji działających na rzecz właścicieli lasów to zasadnicze punkty porozumienia między władzami kraju związkowego Bawaria a związkiem właścicieli lasów, w ramach Paktu Leśnego Bawarii, którego przedłużenie zostało właśnie ogłoszone przez obie zainteresowane strony. Podpisane porozumienie jest kontynuacją zawartego w 2004 roku porozumienia na rzecz wzmocnienia obszarów wiejskich i leśnictwa.

Zawarty pakt można streścić w kilku punktach:

- wielofunkcyjność lasów powinna być praktykowana na całej powierzchni;
  - nie przewiduje się wyłączenia gruntów leśnych z użytkowania;
  - władze będą stosować zachęty finansowe wspierające różnorodność biologiczną;
  - wzmocniona zostanie pozycja stowarzyszeń leśnych, które przejmą część zadań od administracji;
  - władze będą wspierać szkolenia właścicieli lasów;
  - państwo będzie finansować świadczenie przez lasy funkcji publicznych;
  - rząd Bawarii będzie wspierał rozwój łańcucha leśno-drzewnego;
  - rząd i stowarzyszenia właścicieli będą wspierać system certyfikacyjny PEFC, co nie oznacza deprecjonowania innych systemów;
  - przyjmuje się zasadę „leśnictwo przed łowiectwem”; gospodarka łowiecka nie może utrudniać odnowienia i pielęgnowania lasu.
- Przewodnią myślą wszystkich przemówień wygłoszonych na zamku Gaibach podczas „Wielkiego Dnia Bawarskich

Lasów” była idea ochrony poprzez użytkowanie. Zasada ta nie wszędzie jest respektowana, jak zauważył gospodarz spotkania, hrabia Paul Schönborn. Stwierdził on, że właściciele lasów liściastych ponoszą straty wskutek obowiązywania dyrektywy siedliskowej, która nie pozwala im na wprowadzenie do drzewostanów domieszki drzew iglastych. Zaapelował o więcej swobody dla właścicieli i mniej biurokracji.

Z kolei burmistrz miasta Volkachs, Peter Kornell, poparł propozycję zmian prawnych dających większe uprawnienia przewodniczącym stowarzyszeń, co ma duże znaczenie dla procesu konsolidacji gruntów leśnych. Prezes Bawarskiego Związku Organizacji Rolniczych Walter Heidl uznał konsolidację lasów prywatnych za fundament ich rozwoju. Według niego, celebrowane obecnie 300-lecie trwałej gospodarki leśnej, wyrażającej się w harmonii między ekologią, ekonomią i działaniami społecznymi, jest okazją do zaakcentowania alternatywy wobec ducha czasów, w których pokutuje filozofia „trzymania sera pod kloszem”. Sepp Spann, prezes Stowarzyszenia Właścicieli Lasów wyraził zadowolenie, że Bawaria zachowuje zdrowy rozsądek i nie ulega modnym ideologiom, dzięki czemu może właściwie zadbać o interesy 700-tysięcznej rzeszy właścicieli lasów gospodarujących na 1/3 powierzchni kraju.

Premier Bawarii, Horst Seehofer stanowczo odrzucił pomysły wyznaczania obszarów wyłączonych z gospodarki leśnej, uznając za niewłaściwe podejmowanie decyzji sprzecznych z wolą większości mieszkańców. Minister Leśnictwa Helmut Brunner podkreślił, że bawarskie podejście do gospodarki leśnej jest nie tylko oryginalne, ale przyniosło także wiele sukcesów.

Źródło: <http://www.forstpraxis.de/schuetzen-durch-nuetzen-560306>

T. Z.

UE finansuje ochronę brytyjskich lasów

Brytyjscy eksperci w dziedzinie ochrony lasu uzyskali dotację z funduszy Unii Europejskiej na budowę systemu wczesnego ostrzegania przed gradacjami owadów i chorobami grzybowymi.

Wartość czteroletniego projektu „ObservaTREE” realizowanego w ramach programu LIFE + wyniesie prawie 2,2 mln €, z czego 1.1 mln € (prawie 945 tys. £) będzie pochodziło w budżetu Wspólnoty. Projekt rusza w październiku 2013 r. pod kierownictwem agencji badawczej brytyjskich Lasów Państwowych (Forestry Research). Pozostali partnerzy to: Agencja Badawcza Żywności i Środowiska (Food and Environment Research Agency) oraz dwie organizacje pozarządowe - Woodland Trust i National Trust. Zadaniem tych ostatnich będzie m. in. szkolenie wolontariuszy wspomagających działania organów publicznych.

Celem projektu jest wczesne wykrywanie i identyfikacja zagrożeń drzewostanów oraz planowanie właściwych działań ochronnych. Uczestnictwo w programie najważniejszych instytucji zajmujących się tą problematyką pozwoli na komplementarne i efektywne

działania w granicach zarówno Anglii, jak i Szkocji, Walii oraz Irlandii Północnej.

Podstawą projektu są uruchomione w maju tego roku edukacyjne punkty monitoringu stanu zdrowotnego drzew (Open Air Laboratories Tree Health Survey). Odwiedzający je goście mogą pod okiem fachowców obserwować i notować w terenie występujące zagrożenia. Projekt ma zatem dużą wartość edukacyjną, ale należy podkreślić, że wyniki wszystkich obserwacji zostaną przeanalizowane przez specjalistów i trafią do specjalnego portalu uruchomionego przez Lasy Państwowe: (<http://www.forestry.gov.uk/treealert>).

W Wielkiej Brytanii w ostatnich dekadach obserwowane jest nasilenie występowania chorób drzew powodowanych przez grzyby i owady. Jest to powodowane między innymi globalizacją handlu drewnem i jego pochodnymi oraz związaną z tym ekspansją szkodników i patogenów.

Więcej informacji o projekcie można znaleźć na stronie: www.forestry.gov.uk/fr/observatree.

Źródło: <http://www.forestry.gov.uk/newsrele.nsf>

W. G.

W oczekiwaniu na strategię

Europejskie organizacje związane z leśnictwem są poważnie zaniepokojone faktem, że Komisja Europejska opóźnia publikację nowej strategii leśnej UE. „Dalsza zwłoka w zaproponowaniu spójnego podejścia do zarządzania lasami Europy może skutkować podejmowaniem często sprzecznych decyzji na poziomie państw i regionów i mieć negatywne konsekwencje dla lasów i gospodarki leśnej” powiedział Juha Hakkarainen, prezes unijnej Grupy Doradczej ds. Leśnictwa i Korka (EU Advisory Group on Forestry and Cork).

Przewidywany komunikat Komisji Europejskiej w sprawie nowej strategii leśnej UE zastąpi istniejący dokument, którego początki sięgają 1998 roku. Obecnie trzeba wziąć pod uwagę nowe wyzwania dla lasów i polityki leśnej w odniesieniu m. in. do zmian klimatu, energii odnawialnej i różnorodności biologicznej.

Źródło: http://forestpress.hu/jis_hu/

W. G.

Informacje opracowali:

W. G. – Wojciech Gil
J.M.G. – Jerzy Marian Gutowski
A.K. – Andrzej Klocek
B.K. – Bartłomiej Kołakowski
T. Z. – Tadeusz Zachara

Zespół redakcyjny:
Wojciech Gil
Michał Kalinowski
Tadeusz Zachara